

מסמך עקרונות אסטרטגיים
לתנועת עומדים ביחד

לקראת שמאל עממי בישראל

מוגש לאסיפה הארצית השלישית של עומדים ביחד
- טייבה - 12.11.2021 -

תוכן עניינים

- 3..... חלק ראשון – מבוא למסמך העקרונות האסטרטגיים
- 4..... חלק שני – הייעוד של תנועת עומדים ביחד
- 5..... חלק שלישי – המטרה של התנועה לשנים הקרובות
- 6..... חלק רביעי – אופני הפעולה של התנועה
- 6..... א. ניזום מאבקי מפתח
- 7..... ב. נפתח ונייצר קהילה, זהות ותרבות לזרם
- 8..... ג. נתמודד על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים קיימים
- 8... חלק חמישי – המעגלים של התנועה הם אבן-הבניין היסודית שלה
- 9..... חלק שישי – מתי בכל זאת התנועה תגיב
- 11..... סיכום

חלק ראשון – מבוא למסמך העקרונות האסטרטגיים

לפני שש שנים, החלה להתגבש תנועת עומדים ביחד. לא תמיד היינו תנועה פוליטית שמנסה לארגן אנשים ולבנות כוח. בהתחלה, היינו יוזמה אקטיביסטית שבעיקר מניעה אנשים ומארגנת הפגנות. מאפיין מרכזי בפעילותה של התנועה בתחילת דרכה, היה התגובתיות המהירה שלה. אבל מהר מאוד הבנו שאנחנו לא יכולים רק לקפוץ מאירוע לאירוע, ושעלינו לבנות בית לפעילות: מסגרת של קבע שתוכל לאגור את האנרגיה שנוצרת מהמאבקים, לאסוף ביחד אנשים מרקעים מגוונים, ולייצר פוליטיקה יהודית-ערבית משותפת, שמבטאת את הערכים שלנו. יתרה מזאת, הבנו שיש הבדל בין להניע אנשים - במחאות, בהפגנות, בצעדות, בעצרות - לבין לארגן אנשים. המעבר מתנועה המניעה אנשים לתנועה המארגנת הסתמן ביתר שאת לאחר האסיפה הארצית השנייה של התנועה, ביוני 2019 בכפר קאסם, בעקבותיה התמקדו המאמצים של התנועה בעיקר ביצירת קבוצות ובליווי שלהן, בפיתוח מנהיגות בתנועה, בגיוס של פעילים חדשים ובקליטה שלהם, ובהכשרה של חברי התנועה בכלים של ארגון קהילתי וארגון פוליטי של אנשים.

הדרך שעומדים ביחד עברה בשש שנות קיומה מעוררת גאווה: תנועה שגם ברגעים של הסלמה, מלחמה ומתיחות, משמיעה קול יהודי-ערבי של שלום ישראלי-פלסטיני ושל שוויון בין כל האזרחים; תנועה שמוכנה ללכת דרך ארוכה, ולא מחפשת פתרונות אינסטנט וקיצורי דרך מהירים; תנועה שמחויבת לערכים סוציאליסטיים, ומתרגמת אותם לדרישות ולשפה של המציאות בה אנחנו פועלים כיום.

אנחנו מגיעים לאסיפה הארצית השלישית של התנועה אחרי שנתיים וחצי בהם ישראל מצויה במשבר פוליטי קיצוני, כשבשנה וחצי האחרונות נתווסף למשבר הפוליטי גם משבר כלכלי, חברתי ובריאותי חסר תקדים, בעקבות מגיפת הקורונה. על רקע המציאות המשברית הזו, אנחנו לא יכולים להמשיך לפעול "על אוטומט", ומציעים לבחון באופן כן ועמוק את הפרויקט הפוליטי של התנועה, המתבסס על חיבור בין קהילות שונות על סמך אינטרסים משותפים. יש להגיד בבירור: לתנועה יש עשייה חשובה, ונחוץ לשקול את חזקותיה וחולשותיה. במיוחד נחוצה חשיבה רצינית ועמוקה על מה התנועה עושה כיום וצריך להיעשות אחרת, ועל מה התנועה עדיין לא עושה כיום וצריכה להתחיל לעשות, על מנת שנגבש דרך בה עומדים ביחד תצליח לשנות את המציאות.

הבנה זו היא שהובילה את התנועה לצאת לתהליך לגיבוש אסטרטגיה לשנים הקרובות, על מנת שנבין כיצד לרתום את משאבינו המוגבלים ובאילו דרכי פעולה, כדי לקדם אותנו בצורה הטובה ביותר לעבר ייעוד התנועה. אסטרטגיה טובה מייצרת מיקוד, ומתבטאת ביכולת שלנו כתנועה וכפעילים להגיד "לא" לדברים הרבים שיתגלגלו ונתקל בהם בדרך, על מנת שנוצליח להגיד "כן" לאותם דברים מעטים שיניעו אותנו להגשמת המטרות והיעדים שלנו. בלי למקד את העשייה שלנו, על בסיס עקרונות ברורים המוכוונים לעבר ייעוד התנועה, לא נוכל לעמוד באתגר הגדול שלקחנו על עצמנו. כולנו רוצים להצליח להגשים את ערכי התנועה במציאות. כולנו רוצים שנוצליח לחולל את השינוי, שהוא זה שהביא אותנו לעומדים ביחד. להחליט במה להתמקד ומה לתעדף, ובתוך כך - להחליט מה לא צריך לקבל עדיפות בזמן ובמשאבים, זה הביטוי להתבגרות שלנו כתנועה, ולהבנה שאם אנחנו רציניים לגבי לחולל שינוי - אז גם אנחנו צריכים להשתנות. לא נוכל לעשות הכל, כל הזמן ובכל זירה, וזה המחיר שנשלם אם נרצה להפוך לארגון יותר אפקטיבי.

מכיוון שאסטרטגיה נמדדת ביכולתה לקדם את הארגון אל עבר הייעוד שלו, מסמך זה נפתח בהגדרת ייעוד התנועה. מהייעוד נמשיך להגדרת מטרת התנועה בשנים הקרובות, שכן בעוד הייעוד מפרט את סיבת קיומה של התנועה, המטרה שנגדיר היא הדבר שלקראתו נתכנן ושעליו ניקח אחריות בשנים הקרובות. לאחר מכן, נפרט דרך פעולה מרכזית בה נקטנו עד כה - פעולות תגובתיות - ונסביר למה היא מוגבלת בקידום התנועה לעבר המטרה. כדי להצליח להשיג את המטרה, נציע שלושה אופני פעולה מרכזיים בהם תנקוט התנועה, ונדגיש את תפקיד המעגלים, שהם אבן הבניין היסודית שלה. לבסוף, נחתום את האסטרטגיה בהצגת המקום שבכל זאת יתפסו פעולות תגובתיות בעתיד. חשיבה כזו חיונית גם כדי לחדד - לעצמנו ולציבור הרחב - איך תנועה פוליטית שאינה מפלגה המתמודדת לכנסת וגם אינה עמותת חברה אזרחית יכולה לתרום לשינוי המציאות. אז יאללה, יוצאים לדרך:

חלק שני – הייעוד של תנועת עומדים ביחד

1. תנועת עומדים ביחד קיימת כדי לתרום לבניית רוב חדש בחברה הישראלית שיאפשר הגעה לשלום, לשוויון ולצדק חברתי וסביבתי. כיום, למרות העובדה שלרוב האנשים יש אינטרס מובהק בשינוי הזה, השינוי לא קורה ולא מגיע. לכן, בניית רוב מודע ופוליטי בתוך החברה בה אנו חיים - היא תנאי הכרחי כדי להביא לשינוי שאיננו תיקון קוסמטי בלבד אלא שינוי מן-היסוד.

2. אתגר בדרך לבניית רוב חדש, שיאפשר לנו לנצח במאבקים לשלום, לשוויון ולצדק חברתי וסביבתי, זו העובדה שהחלוקה הפוליטית המקובלת כיום מעמידה קהילות מול קהילות, אנשים מול אנשים, ולכן זו חלוקה המשמרת את המצב הקיים. לכן, עלינו לפעול על מנת לארגן מחדש את המפה הפוליטית בישראל, באופן שינתק את הקשר האוטומטי בין זהות לבין עמדה פוליטית, ויציע במקומה חלוקה אחרת של החברה: העם, הרוב הגדול של האנשים המפסידים מהמציאות הקיימת, נגד המיעוט שמרוויח מהמציאות הזאת. המפה הפוליטית והפרלמנטרית בישראל נמצאת בזיקה לחלוקות אופקיות: יהודים מול ערבים, חילונים מול דתיים, מרכז מול פריפריית. כדי להצליח לבנות רוב חדש בחברה נחוצה לנו חלוקה פוליטית חדשה, חלוקה אנכית, שתעמיד בצד אחד את הרוב הגדול שלמטה שיש לו אינטרס בשינוי, ובצד השני - את המיעוט הקטן שלמעלה, שמרוויח מהמצב הקיים ומעוניין לשמר אותו.

3. כדי שנוכל לעשות זאת, לא ניתן להסתמך רק על הזרמים הפוליטיים הקיימים, שנמצאים כולם בזיקה לחלוקות האופקיות. צריך לגבש זרם פוליטי חדש, שמאל עממי, ולאסוף סביבו כוח. מה זה שמאל עממי? זהו זרם פוליטי שנקודת המוצא שלו היא האנשים - הצרכים שלהם, הבעיות שלהם והתקוות שלהם. שמאל עממי מאמין באנשים ובכוחם לשנות בעצמם את המציאות למען האינטרסים שלהם, והוא פועל לצדק חברתי, לשוויון ולשלום, מתוך ההבנה שהמאבקים הללו קשורים אחד לשני. שמאל עממי מושתת על שותפות יהודית-ערבית, הוא לא אליטיסטי, והוא מעוגן גם במרכז הערים הגדולות אבל גם בפריפריית החברתיות והגיאוגרפיות. שמאל עממי מבוסס על סולידריות חברתית ועל ערכים סוציאליסטיים, והוא לא רואה עצמו כנציג של מיעוט קטן ומוסרי, אלא של רוב גדול שזקוק לשינוי.

4. כדי שנוצליח לבנות את הזרם הפוליטי של השמאל העממי ולאסוף סביבו כוח, התנועה תפעל לבניית שותפויות מגוונות, על-סמך אינטרסים משותפים וסולידריות רחבה בין כלל האנשים שחיים כאן. זהו המפתח לבניית בסיס-תמיכה (בייס): ציבור גדול של אנשים מגוונים שמזדהה באופן כללי עם חזון משותף, שמודע לאינטרסים המשותפים שלו, ושמגבש זהות, שפה, סמלים והשתייכות משותפת.

5. על מנת שנוצליח לייצר אותן שותפויות מגוונות המתבססות על אינטרסים משותפים, שיהוו בסיס-תמיכה בציבור (בייס) עבור הזרם החדש של שמאל עממי, התנועה תארגן אנשים, קהילות וציבורים, תקדם פוליטיזציה שלהם ותניע אותם למאבקים, כדי להשיג ניצחונות ולעורר תקווה. בשנים האחרונות, עומדים ביחד פיתחה מאוד את היכולות שלה כתנועה לארגן אנשים. הניסיון הזה מהווה תשתית להשגת השלבים הבאים בייעוד של התנועה.

חלק שלישי – המטרה של התנועה לשנים הקרובות

מימוש הייעוד השאפתני שלנו מחייב בניית בסיס-תמיכה בציבור (בייס) לזרם פוליטי של שמאל עממי, כלומר, קבוצה רחבה ומגוונת בציבור שלא רק מסכימה עם הדרישות הנקודתיות שלנו בקמפיין כזה או אחר, אלא גם שותפה לתפישה העקרונית שלנו את החברה כמורכבת מרוב גדול שיכול להרוויח משינוי, הנמצא בסתירה עם מיעוט קטן המרוויח מהמצב הקיים. הבייס יחלוק איתנו ערכים סוציאליסטיים (גם אם אנשים שונים ימשיגו אותם במילים שונות), יאמין ביכולת לגבש רוב בחברה שלנו כדי להצליח לחולל שינוי, ויאמץ תפיסה של "אנחנו" המורכבת מאנשים המשתייכים לציבורים מגוונים: מרכז ופריפריות, יהודים וערבים, דתיים וחילונים, וכו'.

המטרה של תנועת עומדים ביחד ל-3-5 השנים הקרובות היא לבנות את בסיס-התמיכה בציבור (בייס) עבור הזרם הפוליטי החדש של שמאל עממי.

כדי לקדם את בניית הבייס, התנועה תבהיר את סדר-היום היזום שלה, הפוליטיקה שלה, ערכיה, תיאוריית השינוי שלה והאסטרטגיה שלה לאנשים בתוכה ומחוץ לה. בניית המאבקים וכלל הפעילות התנועתית יקחו בחשבון מטרה זו ועוצבו ברוחה. המאבקים שלנו יציעו גם דרכי פעולה שיתאימו לאנשים שאינם אקטיביסטים, אך עשויים להפוך להיות חלק מבסיס-התמיכה.

לצד זאת, נזכור תמיד כי עומדים ביחד כתנועה לא תוכל להביא למימוש ייעודה לבדה. לשם כך נחוץ זרם פוליטי רחב של שמאל עממי יהודי-ערבי, בעל ערכים סוציאליסטיים, המגולם במוסדות שונים ובזירות שונות: גופי תקשורת, איגודים מקצועיים, מרכזים קהילתיים, תנועות נוער, מרכזי מחקר, וכיוב'. אנו לוקחים על עצמנו לסייע ככל יכולתנו לבנייתו של זרם זה, בכך שנתרום בעיצוב הזהות הפוליטית שלו, ונבנה את "החדר המשותף": נקרב אלינו ארגונים קיימים הדומים לנו בגישתם היסודית כלפי השאלות האקטואליות והעקרוניות, ונגרום להם להרגיש חלק מזרם פוליטי משותף; נסייע בהקמת יוזמות ומוסדות חדשים, שחסרים כיום (לדוגמא: הקמת מערך התקשורת "רוזה מדיה"); ונגרום לציבור ולתקשורת להבחין שכל אלו הם חלק מזרם פוליטי חדש ומובחן. הצלחת מהלך זה תימדד ביכולת של הציבור לזהות את קיומו של זרם כזה, בשיתופי פעולה בין ארגונים הרואים עצמם כחלק ממנו, ובהזדהות עמו מצד ציבורים מגוונים. זו משימה בקנה-מידה רחב, שלא נוכל לקחת אחריות עליה במלואה, ולכן - נדרשת חשיבה נוספת על-מנת להבין מה ביכולתנו להצליח לעשות ב-3-5 השנים הקרובות, ומה הם המוסדות שהקמה שלהם או התקרבות אליהם היא הדחופה ביותר.

האם אופן הפעולה של התנועה עד כה, יצליח בהגשמת המטרה ל-3-5 השנים הקרובות?

דרך מרכזית בה פעלה עד כה, ובמיוחד בשנים הראשונות לקיומה, הייתה לייצר פעולות תגובתיות מול התפתחויות שקרו במציאות, כאשר לרוב היוזמה הייתה בידי הימין שבשלטון. לדרך הפעולה העיקרית הזו היו יתרונות ברורים: היא סייעה להבהיר שעומדים ביחד אינה תנועה חד-מימדית, אלא יש לה השקפת עולם כוללת הנוגעת בסוגיות רבות; היא ערערה על גישות שביקשו לחלק מאבקים ל-"חשוב" מול "לא חשוב"; והיא נישאת על גבי אנרגיה ציבורית, שלא אנחנו חייבים ליצור אותה בעצמנו. לפעולות התגובתיות היה משקל רב בצמיחתה של התנועה למקום בו היא נמצאת כיום. הזיהוי והמוכרות מהם הנהיגה כיום התנועה, התאפשרו בשל כך שעומדים ביחד גילתה זריזות בהתערבות בזירות בהן נמצאו האנרגיה והקשב של הציבור, ברגע נתון.

יחד עם זאת, אם המטרה שהגדרנו לעצמנו ל-3-5 השנים הקרובות היא לבנות בסיס-תמיכה בציבור (בייס) לזרם פוליטי חדש של שמאל עממי, נראה שהסתמכות בעיקר על פעולות תגובתיות - לא תתאים בתור אופן הפעולה העיקרי של עומדים ביחד. היא פשוט לא תשרת את המטרה הזו באופן אפקטיבי, לעומת אופני פעולה אחרים שיוצעו בהמשך מסמך זה. לפעילות התגובתית נלוו מספר בעיות וחסרונות, ובראשן העובדה שכאשר אנחנו פועלים באופן

תגובתי - היוזמה היא כמעט תמיד בידי הימין שבשלטון, וכמעט אף פעם אין לנו יכולת לקבוע סדר יום: לגרום לאנשים לדבר על מה שאנחנו רוצים לדבר, במילים ובשפה שהיינו רוצים שישתמשו בהם, ולגשת לסוגייה תוך שהחלוקה של המגרש הפוליטי ל-"אנחנו" ו-"הם" נקבעת על-ידינו, במקום על-ידי היריבים שלנו.

למיקוד של המשאבים של התנועה בפעולות תגובתיות, יש מחירים נוספים: הקפיצה מתגובה לתגובה הקשתה עלינו מאוד להגיע להישגים ממשיים בשטח או להצליח להביא שינוי; הדינמיקה של התגובתיות גם מייצרת שחיקה ותיסכול בקרב הפעילים; הדחף לייצר תגובות במהירות לאינספור ההתרחשויות השונות שסביבנו, בשדות ובתחומים שונים, מקשה להסביר איך עומדים ביחד פועלת מתוך אסטרטגיה סדורה, שברור כיצד תשנה את המציאות; הזגזוג המתמיד שמתחייב מהתגובתיות ומהתמיכה במאבקים רבים ושונים, מבלי יכולת לקדמם לעבר הישגים ממשיים, עלול גם להתפרש לעיתים כאופורטוניזם במקום כביטוי לרצון טוב; הצורך להגיב במהירות, תוך דגש על הפקה מקצועית ויעילה ועל הצד המשימתי שבפעולה, מביא לויתור על מתן כלים והכשרה לפעילים לא-מנוסים, שלא זוכים בהזדמנות להוביל ולהנהיג את הפעולה בעצמם, ואגב כך להתפתח ולצמוח; ולבסוף, התמקדות בפעולות תגובתיות מכבידה על החיים הדמוקרטיים הפנימיים בתנועה, על שיתוף פעילים ועל הובלה בידי המוסדות הנבחרים של התנועה, שכן חלק ניכר מהפעילות התגובתית מנוהלת בידי הצוות השכיר. אומנם ברור שבהיותנו תנועה פוליטית איננו יכולים להתעלם מהתפתחויות דחופות סביבנו. אולם כדי להצליח לבנות כוח ולהתקדם לקראת שינוי מן-היסוד של החברה, הכלכלה והפוליטיקה בישראל, ועל מנת להשיג את מטרת התנועה ל-3-5 השנים הקרובות (לבנות בייס לזרם של שמאל עממי), דרושים לנו אופני פעולה אחרים, שאינם פעולות תגובתיות.

חלק רביעי – אופני הפעולה של התנועה

א. ניזום מאבקי מפתח

שיטת הפעולה המרכזית בה ננקוט בשנים הקרובות תהיה ליזום מספר לא-רב בו-זמנית של מאבקי מפתח המבטאים את האסטרטגיה והערכים של התנועה, ושמטרתם לשנות את המציאות בכיוון המשקף את הערכים שלנו, לפתח את הדמיון הפוליטי לגבי מה אפשר לחולל אם מתארגנים, ולארגן אנשים בפועל. מאבק מפתח הוא רצף של פעולות שונות, הולכות ומסלימות, המסודרות סביב היגיון מארגן, שמכוונות כלפי מטרה, עם יעדים ברורים בדרך, ושמציעות חלוקה אחרת של "אנחנו" ו-"הם". מאבק מפתח איננו מסתפק בכמה הפגנות או פוסטים בפייסבוק המצהירים על עמדתנו, ואין מדובר בקמפיין שיווקי/פרסומי. מדובר במאמץ משמעותי שבבסיסו ארגון של אנשים ברמות פעילות שונות, מקומית וארצית, ומתן כלים שיאפשרו להם להתפתח כמנהיגים ולהוביל את המאבק לניצחון.

התמקדות במספר קטן בו-זמנית של מאבקי מפתח, אך משמעותיים בעצימותם, תסייע ליצור בהירות רבה יותר לגבי עומדים ביחד וסדר היום שלה. בחירת נושא מקטב למאבק מפתח, אשר רלוונטי ברמת האינטרסים המידיים עבור קהילות שונות, תסייע בהגברת המוכרות הציבורית והתקשורתית של התנועה, בקרב יהודים וערבים כאחד. בחירה נכונה של מאבקי מפתח כך שיעסקו בסוגיות הרלוונטיות לקבוצות חברתיות שונות, והצלחה בהובלתן, תתרום לגיוון הרכבה של התנועה. עד היום, צורת הפעילות שלנו הצליחה באופן חלקי בלבד להביא לתנועה פעילים מגוונים מהציבורים ומהקהילות השונות המרכיבות את החברה. מאבקי המפתח נועדו לאפשר לתנועה להגיע למודעות ולמוכרות בקרב קהל מגוון, לרבות מהפריפריה החברתית והגיאוגרפיות, ולארגן אנשים מרקעים שונים. מאבקי המפתח יגשו לבעיה בצורות המסוימות והייחודיות המתאימות לקבוצות שונות בחברה (בשפה, בדגשים ובסגנון), אולם הפתרון שהם ידרשו - יהיה פתרון אוניברסלי, שמשקף את האינטרסים המשותפים של הרוב. בנוסף, הבחירה להתמקד במאבקים שביכולתם להשיג ניצחונות, תסייע לפתח את הדמיון הפוליטי לגבי מה אפשר לחולל אם מתארגנים, תטע ביטחון עצמי בקרב הבייס ההולך-ומתהווה של הזרם שלנו, ותעזור לייצר סדר-יום של מסוגלות

ואמונה ביכולת להשפיע - במקום של ייאוש וקרבות-מאסף. מאבקי המפתח שתנהל התנועה ייבנו מתוך ניסיון להניע תומכים בסולם עולה: מתמיכה נקודתית בסיסמת המאבק ודרישותיו, דרך אימוץ חלוקת החברה החלופית שאנחנו מציעים ל-"אנחנו" ו-"הם", ועד תמיכה במהלך הכולל שלנו לשינוי החברה בישראל, כלומר, אימוץ תפישת הייעוד והאסטרטגיה של התנועה.

מאבקי המפתח של התנועה יהיו מאבקים נושאים כלל-ארציים, אך שיש להם תמיד ביטוי ורלוונטיות מקומית, לרבות בכל מקום בו קיים מעגל של התנועה. במסגרת מאבקי המפתח הארציים יוקמו קבוצות עבודה מקומיות, דבר שיאפשר לתנועה לגדול ולהתרחב. מאבקי המפתח יהיו מזוהים עם התנועה במרחב הציבורי ובתקשורת, ישאפו לחבר אליהם שותפים, ויפעלו כדי לרתום קהלי יעד רחבים, אך מבלי להתעלם מקיומן של זהויות מגוונות וצרכים ייחודיים.

תנועת עומדים ביחד היא תנועה רב-נושאת, המבטאת עמדות והעוסקת בשלל סוגיות חברתיות, סביבתיות, כלכליות ומדיניות. עם זאת, מכיוון שלתנועה יש משאבים מוגבלים, נראה שקשה יהיה לקיים באופן פעיל, ברגע נתון, יותר משני מאבקי מפתח במקביל. כל המאבקים הצודקים חשובים באותה מידה, ולא נדרג מאבקים לפי מה נראה לנו חשוב יותר ומה נראה לנו חשוב פחות. בחירת הנושאים עבור מאבקי מפתח תיעשה באופן אסטרטגי, בתיעודף לפי קווים מנחים ברורים המשרתים את ייעוד התנועה: מאבקים המעמידים במרכזם סוגיה יומיומית המעסיקה אנשים רבים, באופן חוצה מגזרים וקהילות; מאבקים שביכולתם לחבר בין אינטרסים של קבוצות מגוונות; מאבקים שיש להם יעדים קונקרטיים ובני-השגה; מאבקים המסוגלים לרתום תשוקה ולעורר רגש; מאבקים שיש באפשרותם לארגן מחדש את המגרש הפוליטי, ואת מפת הזהויות והבריתות הפוליטיות; מאבקים שהעיסוק בהם יאפשר לספר סיפור רחב יותר על החברה שאנו חיים בה, על יחסי-הכוח הקיימים בה כיום, ועל האפשרות לחולל בה שינוי; מאבקים שניתן יהיה להעצים בעזרתם ולממשק אותם עם מהלכים של התמודדות על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים קיימים; מאבקים שיסייעו בבניית שיתופי-פעולה עם ארגונים ומוסדות באופן שיקדם את ייעוד התנועה; ומאבקים שניתן יהיה לגייס אליהם חלק ניכר מחברי התנועה כיום.

דגש מיוחד יושם על כך שמאבקי המפתח אותם ניזום יהיו כאלה שמאפשרים לחברי התנועה להיאבק גם עבור עצמם וגם עבור אחרים. כלומר, שהפעולה התנועתית תהיה לא רק מחווה של הזדהות אלטרואיסטית עם קבוצה הנבדלת מחברי התנועה, אלא שבלב המאבק יעמוד מאבק למען האינטרס העצמי של רוב הציבור, על הקבוצות המגוונות המרכיבות אותו. הדבר ישרת את החלוקה ל-"אנחנו" ו-"הם" המאפיינת שמאל עממי, שבה חברי התנועה הם חלק מ-"אנחנו". הם אינם חיצוניים לסובייקט הפוליטי שביכולתו לחולל שינוי בחברה, אלא הם מרכיב שלו.

מאבקי המפתח ייבחרו בהליך דמוקרטי אשר ישתף חלק גדול ככל הניתן מחברי וחברות התנועה. ראשית, משום שבחירת נושא למאבק מפתח מבטאת מחויבות משמעותית של התנועה, בזמן ובמשאבים. ושנית, משום שלשם הצלחתו של מאבק מפתח, נדרשת התגייסות של כלל חברי התנועה ומעגליה, ומאבק מפתח שלא נבחר בצורה דמוקרטית ומשתפת - לא יצליח לרתום את התנועה מאחוריו.

ב. נפתח ונייצר קהילה, זהות ותרבות לזרם

כדי לבנות זרם פוליטי חדש וכדי להרחיב את בסיס-התמיכה של התנועה בציבור, ואת עומק ההזדהות והחיבור הרגשי-זהותי אליה, יש צורך בעבודה תרבותית: חיי קהילה, סמלים, וזהות פוליטית משותפת. זהו תנאי הכרחי כדי לאפשר לאנשים - ובפרט למי שאינם מורגלים באקטיביזם כסגנון חיים - להצטרף לבייס ולעלות בסולם התמיכה. לפיכך, עומדים ביחד לוקחת על עצמה לבנות קהילה וזהות פוליטית משותפת, אשר לא מתעלמת ולא מנסה להחליף זהויות קיימות, אך מייצרת להן מרכיב משותף.

כלי מרכזי בעבודה זו יהיו המעגלים של התנועה ברחבי הארץ, מעגלי הסטודנטים שלה בקמפוסים, והמעגלים הנושאים, שבניית קהילה וזהות פוליטית משותפת תהיה אחד מתפקידיהם החשובים. אין הכוונה שבאחריותם רק ליצור אירועים חברתיים, אלא מדובר במשימה הכבדה של יצירת קהילה פוליטית פעילה במרחב של המעגל, וביצירת זהות פוליטית משותפת לחברי וחברות הקהילה. בנוסף, בעת העבודה על מאבקי המפתח, תוקדש תשומת לב לבניית סמלים ושפה מובחנים, והצגתם בפני קהלים רחבים.

עד כה, בשש שנות קיומה של עומדים ביחד כתנועה, לא פיתחנו באופן שיטתי את החשיבה על בנייתה של קהילה פוליטית משותפת וזהות פוליטית חדשה. משום כך, עמידה במשימה הזו היא אתגר, שמחייב המשך תהליך חשיבה כדי להבין באופן קונקרטי מה הן המשימות העומדות בפנינו.

ג. נתמודד על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים קיימים

על מנת לקדם את מאבקי המפתח של התנועה, ובמטרה לסייע בגיבוש זהות פוליטית משותפת ובסיס-תמיכה בציבור עבור הזרם הפוליטי החדש של שמאל עממי, אין די בכך שהתנועה תניע ציבור ותעצב דעת קהל. באמצעות השפעה ישירה על מוקדי קבלת ההחלטות, תוכל התנועה לחזק את מאבקי המפתח בהם היא מבקשת להתמקד.

כבר כיום, עומדים ביחד מתמודדת על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים קיימים, לדוגמה - בבחירות לאגודות הסטודנטים. הצלחות במישור זה - בו אין כיום לתנועה ניסיון רב ושצריך להיות מרכיב משני במרכזיותו ביחס למאבקי המפתח הארציים בהם ננקוט - הוכיחו עצמן כמסייעות לבניית התנועה ומעגליה, ובארגון אנשים במסגרתה. הניסיון בישראל ובעולם מלמד, שפעילות מסוג זה מאפשרת לשתף בעשייה הפוליטית גם אנשים שאינם מורגלים באקטיביזם, ושהיו מוכנים להקדיש מזמנם רק לפעילות שיש לה מטרה מוחשית וברורה. פעילות כזו תסייע גם לבנות שיתופי-פעולה מסוגים שונים, ולטפח גלריה מגוונת של דמויות המזוהות עם התנועה. הרחבת תחום פעילות זה, במעגלים המקומיים והסטודנטיאליים שהביעו נכונות לכך, תיעשה באופן כזה שהתמודדות על מוקדי כוח (לדוגמה: התאחדות הסטודנטים הארצית, איגודים מקצועיים מסוימים, ועדי שכונות ומוסדות מקומיים ואזוריים אחרים) תיתמך על-ידי מאבקי המפתח היזומים, שהם שיטת הפעולה העיקרית שלנו, ובה-בעת תשרת אותם, ותתרום לבניית בסיס-תמיכה בציבור (בייס) עבור הרעיונות של שמאל עממי.

התמודדות על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים כורכת יחד את שני אופני העבודה האחרים של התנועה, שפורטו קודם: היא מסייעת בגיבושה של קהילה פוליטית עם זהות פוליטית משותפת, ובגיבושו של בייס אשר ממקם עצמו באופן מודע ומובחן בזרם של השמאל העממי; ובנוסף, היא מחזקת את מאבקי המפתח, באמצעות יצירת חיבור בין הדרישות שלהם לבין המוסדות שבכוחם לעצב את המדיניות ולהקצות את המשאבים שיקדמו דרישות אלה, ובכך נותנת ביטוי לפוליטיקה מסוג חדש: התמודדות על מוקדי-כוח בתוך מוסדות פוליטיים קיימים המתבטאת לא בתור חלוקת שלל בין פוליטיקאים מקצוענים, אלא כאמצעי עבור הציבור להיאבק על האינטרסים המידיים שלו ולקחת שליטה על חייו.

חלק חמישי – המעגלים של התנועה הם אבן-הבניין היסודית שלה

המעגלים של התנועה הם המקום בהם מתכוננת הקהילה הפוליטית עם הזהות המשותפת והתרבות שנוצרת בידי חבריה, שהיא חלק בלתי נפרד מיצירת בייס לזרם הפוליטי החדש של שמאל עממי. המעגלים מהווים את המסגרת העיקרית באמצעותה חברי וחברות התנועה לומדים להכיר את חברי וחברות התנועה האחרים שחיים יחד איתם באזור משותף ומשתתפים בפעילויות בשטח. עבור רבים מחברי התנועה, החברות בעומדים ביחד עוברת קודם

כל דרך החברות במעגל שלהם, דרך שיתופי הפעולה וקשרי החברות שהם יוצרים עם אנשים שהם פעילים איתם ביחד, מתכננים איתם ביחד, וחושבים איתם ביחד. במציאות החברתית הנהוגה כיום בישראל, אשר מעודדת פעילים לחשוב על עצמם קודם כל כ- "אקטיביסט בודד" - יש כוח אדיר בתרבות שהצלחנו ליצור בתנועה, בחלק מהמעגלים, שמעמידה במרכז את הפעילות הקבוצתית המשותפת. תחושת הביחד שמעגלים רבים הצליחו ליצור עבור חבריהם - היא נכס עבור התנועה, בכל כיוון אליו נבחר ללכת בשנים הקרובות.

לאחר שהפעילים במעגלים המקומיים, הסטודנטים והנושאים (כיום המעגל הנושאי היחיד הוא מעגל המאבק במשבר האקלים) יקחו חלק בתהליך הדמוקרטי הכלל-תנועתי בו נבחרים מאבקי המפתח, המעגלים יוכלו לתרגם מאבקים ארציים אלה לזירה בה הם פועלים: הן להבין האם השפה והדגשים של המאבק צריכים ללבוש צורה ייחודית בזירה שלהם, והן לאסוף בקבוצת עבודה במסגרת המעגל את הפעילים הקיימים והחדשים שמעוניינים לקחת חלק במאבק המפתח הזה. עבור המעגלים, מאבקי המפתח מספקים הזדמנות להרחיב את השורות ולצרף חברים חדשים למעגל, שמגיעים אל התנועה באמצעות חשיפה למאבק שהיא מנהלת.

תפקיד חשוב מוטל על המעגלים לעזור לקלוט את המצטרפים החדשים שהגיעו מתוך מאבק המפתח, ולחזק את הבייס ההולך ונבנה. הפעילים החדשים מגיעים כי הם מסכימים עם דרישת המאבק, ובאמצעות קליטתם לקהילה הפוליטית של המעגל הם עוברים תהליך של פוליטיזציה, במהלכו הם מבינים ומסכימים עם תיאוריית השינוי, הייעוד והאסטרטגיה של התנועה, ובכך מתגבשת זהותם הפוליטית.

כחלק מיצירת קהילה פוליטית עם זהות משותפת וסולידרית, מעגלים יכולים ליזום תגובות בשטח לסוגיות מקומיות שמעסיקות את האנשים, גם אם תגובות אלה הן לא חלק ממאבק ארצי ארוך-טווח. באמצעות הנעה של הקהילה הפוליטית של המעגל לפעולות תגובתיות אלה, לא רק תתחזק הזהות הפוליטית של החברות והחברים, אלא גם יוצרו קשרים עם תושבות ותושבים ותיבנה המוכרות והניראות של המעגל באזור. פעולות אלה, כמו גם מאבקים קצרי טווח וממוקדים סביב סוגייה המעסיקה את האנשים החיים בזירה בה פועל המעגל, יסייעו ביצירת תשתית שתאפשר למעגל לבסס כוח פוליטי מקומי, ויושקעו בהם מאמצים במידה בה הם מצליחים לקדם מטרה זו.

מאבקי המפתח הארציים - שהנושאים שלהם והמיסגור שלהם נבחרים באופן אסטרטגי ודמוקרטי - מספקים הזדמנות להקים מעגלים מקומיים חדשים ברחבי הארץ בצורה אורגנית. קבוצת פעילים המוקמת באזור מסוים בו אין לנו עדיין מעגל, המתגבשת מסביב לרצון לקיים פעילות מקומית במסגרת מאבק המפתח הארצי - יכולה, בליווי ותמיכה מהתנועה, להתפתח להיות מעגל מקומי חדש. באופן הזה, נפעל להקים מעגלים חדשים, נרחיב את פרישת

המעגלים בפריפריות הגיאוגרפיות והחברתיות, ונתקרב למטרה של בניית בסיס תמיכה מגוון לזרם פוליטי חדש.

חלק שישי – מתי בכל זאת התנועה תגיב

במאבק נגד הכיבוש ובעד השלום נמשיך להגיב בשטח, ובמקביל - נתחיל לתכנן.

אומנם עומדים ביחד פועלת בשטח באופן מתמשך, נגד הכיבוש ובעד שלום ישראלי-פלסטיני, והייתה מהירה להגיב להתפתחויות השליליות שקידם השלטון (הסלמות בעזה, תכנית הסיפוח, ההתנחלות והנישול בשייח ג'ראח, ועוד), אולם נעדר מפעילותנו המימד של חשיבה אסטרטגית, וטרם גיבשנו מענה מספק על שאלות-יסוד, שתנועה המעוניינת ברצינות לחולל שינוי חייבת להשיב עליהן. למשל: כיצד תפעל תנועה בישראל המתנגדת לכיבוש, והמבקשת לגייס לשורותיה ציבורים שלא נמנים כיום עם מה שמכונה "מחנה השלום", ושאפילו המילה "כיבוש" היא זרה להם ומנכרת עבורם?

חרף העובדה כי שיטת הפעולה המרכזית של עומדים ביחד תהפוך מעתה להיות מאבקי מפתח יזומים, נמשיך להגיב בשטח, באופן מהיר ומתמיד, בשדה המאבק נגד הכיבוש ובעד השלום. נמשיך לבטא את עמדותינו ונפעל כדי ליידע ולשכנע, בעזרת כל ערוצי התוכן העומדים לרשות התנועה. כדי שפעולות תגובתיות אלה לא יהיו שליפות נקודתיות מהמותן, וכדי שהן ייעשו תמיד בתוך מיסגור מדויק (כזה שלא יפגע, למשל, במאבקי המפתח שאנו מקדמים באותו רגע, אבל שגם לא יהיה מטושטש או רדוד ויזמין בשל כך ביקורת), נפתח שפה וגישה מתאימים שיעצבו את אופי הפעולות התגובתיות שלנו מראש ובאופן ברור.

בנוסף, נתחיל בתהליך חשיבה לטווח ארוך יותר, כדי להניח יסודות לאסטרטגיה למאבק מפתח יזום נגד הכיבוש ובעד השלום. מאבק כזה יאפשר להשיג הישגים רבים יותר מאשר ההישגים המוגבלים יחסית שביכולתנו להתקדם לעברם ברגע הנתון. לכן, בשלוש השנים הקרובות התנועה תעסוק יותר במאבק נגד הכיבוש מאשר בתקופה שקדמה לה: לא נוותר על הפעולות התגובתיות, אותן אנו עושים כבר כיום ממילא, אך הפעם נקדיש מחשבה למיסגור מדויק שלהן, ועל כך נוסיף - התחלת חשיבה אסטרטגית למאבק מפתח נגד הכיבוש ובעד שלום ישראלי-פלסטיני, דבר אותו לא עשינו בשש השנים האחרונות.

פעולות תגובתיות יהיו מעטות, ובמקרים מסוימים

לגבי זירות אחרות, שאינן קשורות במאבק לסיום הכיבוש ולמען שלום ישראלי-פלסטיני, נמעיט בפעולות תגובתיות. אם נבקש ברצינות לתת תוקף להחלטה האסטרטגית שלנו, כי שיטת הפעולה המרכזית של התנועה תהיה מאבקי מפתח, צריכות פעולות תגובתיות בזירות אלה לקבל מקום הולך וקטן בסדר היום התנועתי. כך, באופן הדרגתי ולאורך זמן, פחות ופחות משאבים של התנועה (דוגמת זמן העבודה של הצוות השכיר, והקשב של מוסדות ההנהגה) יוקדשו להפקת פעולות תגובתיות, ויותר ויותר משאבים של התנועה יוקדשו הן לליווי ותמיכה במאבקי המפתח, והן לתמיכה ביוזמות מקומיות של המעגלים, אשר מייצרות קהילה וזהות משותפת ואשר מבססות תשתית של כוח פוליטי מקומי.

עם זאת, ישנם מצבים שבהם בכל-זאת יש מקום לפעולה תגובתית. המדובר במצבים בהם פעולה תגובתית תסייע לקדם שינוי בתפיסת הציבור את האופן בו מאורגן המגרש הפוליטי, ותתמוך בשרטוט מחדש של החלוקה ל-"אנחנו" ו-"הם"; בתגובות להתפתחויות דרמטיות עם השלכות ארוכות טווח, ושהיעדר תגובה אליהם תבטא חוסר רלוונטיות קיצוני; וכמובן, בהתפתחויות שיש להן רלוונטיות לאחד ממאבקי המפתח שלנו, ואז אופי התגובה והמיסגור שלה יעשה בהתאם לשפה, לדגשים וליעדים של אותו המאבק.

בנוסף, נשקול תגובות מדודות ומוגבלות במצבים נוספים, תוך לקיחה בחשבון של המחירים הפוליטיים שנשלם אם נימנע מלהגיב, או אם נשיב בשלילה לשותפים הפונים אלינו ומציעים לנו להצטרף אליהם; התרומה של פעולה תגובתית להרחבת המשאבים העומדים לרשות התנועה ומאבקי המפתח שלה; קולגיאיות לחברים הנמנים עם קהילת עומדים ביחד; והרצון לסייע להתארגנויות שנרצה לראותן במסגרת הזרם החדש של שמאל עממי ולתת להן תהודה.

סיכום

האסטרטגיה התנועתית המוצעת כאן היא לא סיומו של תהליך, אלא רגע בתוכו. גיבושה נמשך חודשים, וכלל דיונים מקומיים וארציים, וגם אחרי האסיפה הארצית של התנועה - ימשיך תהליך החשיבה כדי לפתח את התשובות שלנו כתנועה למשימות המתחייבות מההצעה, בתחומים כגון: בניית קהילה וזהות פוליטית משותפת, חשיבה על הזרם כולו, והבנה איך נכון לארגן פנימה את התנועה כדי להתאים עצמה לאופני הפעולה החדשים, ואיך לתרגם את העקרונות האסטרטגיים המוצעים כאן לתכנית עבודה עם יעדים. זו תהיה המשימה של ההנהגה החדשה של התנועה שתיבחר בעקבות האסיפה הארצית.

אסטרטגיה זו היא נדבך נוסף, קומה נוספת, הנבנית מעל מסמך תיאוריית השינוי של עומדים ביחד, שאושר לפני למעלה משנתיים באסיפה הארצית השנייה של התנועה, ואשר נפתח במילים: "שינוי פוליטי וחברתי מן היסוד של ישראל הוא אפשרי, ואנחנו נעשה אותו. הוא אפשרי משום שלרוב הגדול של האנשים שחיים כאן יש אינטרס אמיתי בחברה שוויונית וצודקת, חברה של כולנו, ובשלטון שמדיניותו שונה בתכלית מזו של הממשלות המשרתות את הכיבוש וההון".

אנו פועלים ונמשיך לפעול לאורה של הקביעה האופטימית הזו, ולקראת החזון המפורט בתיאוריית השינוי: "חברה סוציאליסטית - חברה דמוקרטית, סולידרית, שוויונית, וצודקת; סיום הכיבוש והשליטה של ישראל על העם הפלסטיני והשגת שלום; וכינון שלטון הפועל למען מה שטוב לכל מי שחיים כאן". תיאוריית השינוי נחתמת במילים, אשר מסכמות גם את הכיוון האסטרטגי המוצע במסמך זה: "האתגר שתנועת עומדים ביחד החליטה להתמודד איתו הוא מהפכני: אנחנו שואפים לחולל שינוי עומק בארגון הנוכחי של החברה, הכלכלה והפוליטיקה בישראל. זו איננה משימה פשוטה, אבל אנחנו חדורי אמונה באנשים: בשכלם הישר, בלבם הטוב ובכוונותיהם הכנות. אנחנו אוהבים את העם שחי כאן. אנחנו חלק ממנו ומתעקשים להיאבק ביחד איתו ולמענו. ואנחנו נצליח".